

Tutustu digimaailmaan

Eija Kalliala

Blogi: <http://eijakalliala.fi/>

Twitter: <https://twitter.com/eijakalliala>

Hyödyllisiä verkkopalveluita

- [Enter](#)

- [Opastusta](#), jo 60 opastuspistettä
- [Ikinörtti-blogi](#)
- [Itseopiskelumateriaalia](#)

- Yle [Oppiminen](#)

- mm. Digitreenit, Yhteiskunta ympärillämme
- [Näin sinua ohjataan Facebookissa ja internetissä](#)

- [TED](#)

- Huippuluentoja (~ 20 min.) kaikesta mahdollisesta
- Esim. [Talks for foodies](#)

- [MOOC-lista](#), avoimia verkkokursseja maailmalta

[Suomi.fi](https://suomi.fi)

viranomaispalvelut kertakirjautumisella

- Julkisen hallinnon palvelut yhden luukun taakse.
- Palvelussa kansalainen voi tarkistaa omat tietonsa eri viranomaisten rekistereistä ja asioida useiden julkisen hallinnon toimijoiden palveluissa yhdellä kirjautumisella.
- Tulossa Suomi.fi-viestit, korvaavat vaiheittain viranomaisten lähettämän paperipostin.

Lähde: [eSuomi.fi](https://esuomi.fi)

- Kirjautumalla pääsee näkemään mm. omat henkilö-, ajoneuvo-, kiinteistö- ja kaupparekisteritiedot.
- Myös terveystietojen [Omakanta](https://omakanta.fi)
- Kansalaiselle valtavasti käyttökelpoista tietoa ja linkkejä eteenpäin.

Muita kiinnostavia verkkopalveluita

- [SKS:n muistitiedon keruut](#)
- [Luovuta yksityisarkistosi Kansallisarkistoon](#)
- [Helmet](#), pääkaupunkiseudun kirjastot
- HSL:n [Reittiopas](#)
- [VR](#), Suomen juna-aikataulut ja lippujen osto
- Lippuja tapahtumiin
 - [Lippu.fi](#)
 - [Ticketmaster](#), ent. Lippupalvelu
 - [Kansallisteatteri](#)

Jari Männistön Sotalapsi-muistolaatta, valokuva: Kulttuurinavigaattori, joka on Heikki Kastemaa - itse ottamani kuva, CC BY-SA 3.0

Mitä on sosiaalinen media?

- Sosiaalinen media on julkista keskustelua, tiedonrakentelua ja jakamista verkossa.
- Yhdessä tekemistä, avointa jakamista.
- Verkosta löytyvät avoimina huippuluennonijien luentotallenteet esim. [TED](#), [Khan Academy](#)
- [LähiVerkko: Selvitys yli 60-vuotiaiden sosiaalisen median käytöstä](#) (8.10.2017)

Avoimia kuvia

- [Wikimedia Commons](#)
- Googlen kuvahaku (työkalut, käyttöoikeudet)
- [Pixabay](#) ja [Open Cliparts](#)
- [Helsingin kaupunginmuseon kuvia](#)
- Ylen Digitreenit: [Näin löydät vapaasti käytettäviä kuvia](#)
- [Avoimia sisältöjä verkosta](#) (Itä-Suomen yliopiston ohje)

Bergan huvila-alue, Villa Jonasberg, Signe Brander, Helsingin kaupunginmuseo 1912. CC BY 4.0

Oletko muokannut Wikipediaa?

- Vapaa tietosanakirja
 - Jokaiselle planeettamme asukkaalle hänen omalla kielellään laadukas vapaa tietosanakirja.
 - Sisältö jaettu Nimeä–Jaa samoin-lisenssillä
- Muista lähteet! (mistä tieto löytyy?)
- Vastuulliset ylläpitäjät
 - Suomessa nyt 38 henkilöä
- Esimerkkejä
 - [Marttaliitto](#)
 - [Lucina Hagman](#)
 - [Marianne Heikkilä](#)
 - [Kamerun](#)

Lucina Hagman. Lähde: E. N. Setälä. [Public domain], Wikimedia Commons

Yhteiskirjoittaminen

- Ilman kirjautumista
- [Todaysmeet](#), chatti
- [Tieken muistio](#)
- Dokumentti [Google Drivessa](#), joka on jaettu niin, että jokainen linkin saanut voi editoida

Tekijänoikeus

- Suojaa teoskynnyksen ylittäviä tuotoksia.
- Syntyy materiaalin tekijälle.
- Voi luovuttaa kirjallisella sopimuksella tai hiljaisella suostumuksella.
- Tarmo Toikkanen, Ville Oksanen: [Opettajan tekijänoikeusopas](#). Finn Lectura 2011, ks. [Kopiokissa](#)-sarjakuva
- [Kopiraitti](#), Kopioston ja opetusministeriön tuottama tekijänoikeusopas
- Palveluiden sopimusehdot ja sijaintimaan lainsäädäntö vaikuttavat.
- [Creative Commons -lisenssi](#)
- Tarmo Toikkanen: [Mitä jokaisen opettajan tulisi tietää tekijänoikeudesta](#) (20.4.2012)
- [Juristit vaativat elokuvia ladanneilta rahaa uhkakirjeillä](#), HS 19.1.2017
- [Tavallisen käyttäjän suoja vahvistuu](#), HS 18.6.2017
- Toikkanen, Vilmusenaho: [10 ohjetta ympäristöään kuvaavalle](#) (CC BY)

Ju gatsu mikka: CC guidant les contributeurs, Eugène Delacroix derivative work, CC BY-SA 3.0, lähde Wikimedia Commons

Tietosuoja

- EU:n tietosuoja-asetus [GDPR](#)
 - Astui voimaan 24.5.2016
 - Sovelletaan 25.5.2018 lähtien
- GDPR:n mukaan kuluttajalla on oikeus
 - tietoihinsa (dataansa), niiden oikaisemiseen ja poistamiseen.
 - infoon tietojensa (datansa) loukkauksista
 - oikeus siirtää tietonsa (datansa) toiseen palveluun (ei vielä toukokuussa 2018)
- Lisätietoa [tietosuojavaltuutetun sivustolla](#):
 - [Arjen tietosuoja](#)
 - [Rekisteröidyn oikeudet](#)

Tietoturva netissä

Tietojen, järjestelmien ja palvelujen luottamuksellisuuden, eheyden ja käytettävyyden turvaaminen.

- Tiedottaminen, asenteet, kulunvalvonta
- Autentikointi, salasanojen vahvuus
- Palomuurit, ohjelmistojen päivitykset
- Oman päätelaitteen suojaaminen ja varmistaminen
- Tietoliikenteen avoimuus ja salaus
- palvelimen sijainti ja käyttöehdot
- Varautuminen viruksiin, häiriköihin ja tietomurtoihin
- Valesivustojen välttäminen, [artikkeli](#) (Yle syyskuu 2016)
- [Ohje: vältä viruksia ja hujauksia](#) (Elisa lokakuu 2017)
- [Miten roskapostia tulee käsitellä](#) (Facebook)

Yksityishenkilöiden 5 yleisintä tietoturvauhkaa ja 5 toimivaa ratkaisua (Viestintävirasto, [kyberturv.](#))

Uhat

- Huijaukset ja tilausansat
- Älylaitteiden kiristyshaittaohjelmat; myös tv ja tabletti
- IoT tuli joka kotiin; tietoisuus riskeistä
- Yksityisyys somessa; kaikki jakamasi näkyy
- Salasanojen kierrätys; sama salasana eri palveluissa

Ratkaisut

- Mieti ennen kuin klikkaat
- Salasanat; vahvat, vaihda säännöllisesti
- Päivitykset; ohjelmistot aina ajantasalla
- Varmuuskopiot; säännöllisesti
- Tietoturvaohjelmistot ajan tasalla (myös nettiin liitetyissä kodin esineissä, IoT)

Facebook

- Kavereita, kuvia, ryhmiä
- Sivuja
 - [Martat vinkkaa](#), [Napapiirin Martat](#)
 - [Turun Uudet Martat](#), [Aurinkorannan Martat ry](#)
- Ryhmiä
 - [Virtuaalimartat ry](#) (3932 jäs.), [Käsityö verkossa](#) (18 451 j.)
- Julkkiksia
 - [Marianne Heikkilä](#), [Sauli Niinistö](#), [Malala](#)
- Tapahtumia
 - [Työ 5.0 – Leipä](#) 11.10.2017
 - [Enterin pelitapahtuma senioreille](#) 30.10.2017
 - [Lakritsi- & Salmiakkipäivät](#) 11.11.2017

Laajasalon Martat kantapään kautta. Lähde: Helmet, Flickr, CC BY 2.0

Twitter

- Julkista keskustelua
- Voit seurata ketä tai mitä tahansa, esim.
 - [Marttaliitto](#), [Marianne Heikkilä](#), [Etelä-Karjalan Martat](#)
 - [Entressen kirjasto](#), [Ateneum](#), [Kaupunkiympäristö](#), [UNICEF](#), [Eduskunta](#)
 - [Malala](#), [Aku Eronen \(somevaari\)](#)
- 140 merkin twiittejä, viserryksiä
- #hashtag eli #aihetunniste, esim.
 - #martat, #ruoka, #kotiruoka, #lähiruoka
 - #potato, #vegetable, #food, #cooking
 - #käsityöt, #musiikki, #liikunta

Roberta F. [CC BY-SA 3.0
(<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0>)], via Wikimedia Commons

Somepalveluita

- **Verkostoja:** [Google+](#), [Facebook](#), [Twitter](#), [Instagram](#), [IRC-galleria](#), [HeiaHeia](#)
- **Säiliöitä:** [Googlen kuvat](#), [YouTube](#), [Flickr](#), [SlideShare](#), [Wikipedia](#), [Wikimedia](#), [Jamendo](#), [Vimeo](#)
- **Yhteiskirjoitusta:** [Tieken muistio](#), [Google Drive](#), [Purot.net](#), [Wikispaces](#)
- **Pikaviestimiä:** [Skype](#), [WhatsApp](#), [Slack](#)
- **Linkkienjakopalveluita:** [Diigo](#), [Scoop.it](#), [Pinterest](#)
- **Muita:** [Doodle](#), [Thinglink](#), [Dropbox](#), [Todaysmeet](#), [Bitly](#), [Google Maps](#), [QR-generaattori](#)

